

POUČENIE Z NÁRODNEJ LESNÍCKEJ TRAGÉDIE NA ÚZEMÍ LESOV MESTA BREZNO

Milan Dolňan • Jaroslav Šulek

Podkôrníkovú kalamitu nazývam kalamitou hlúpeho ľudského rozumu. Nechcem nikoho uraziť, ani sa ho dotknúť, ale každý si svoj diel viny alebo tohto pomenovania musí niesť sám.

Základnou pravdou je, že včasným a dôsledným spracovaním vetrovej kalamity v smrekových porastoch dokážeme minimalizovať rozšírenie následnej hmyzovej kalamity. Toto platilo celé stáročia, platí dnes a platí bude stále. Je čas konečne si priznať podcenenie situácie, vyhodnotiť ju a prijať zodpovednosť za zlé rozhodnutia. Keďže čo chvíľu uplynie 10 rokov od veľkej slovenskej tragédie, s nadhľadom treba oprášiť každodenné rozhodovania tých čias a vziať si z nich ponaučenie. Vetrová kalamita sa v našich zemepisných šírkach bude neustále opakovať, a to bez ohľadu na to, aké bude zmiešanie porastov. V našom subjekte v najviac postihnutých lokalitách bolo takmer ideálne. Pokukovala po nich aj ochrana prírody a chcela z týchto porastov vytvoríť prírodnú rezerváciu. To o niečom svedčí.

Samozrejme, ruku na celé územie ochranári položiť nemohli. Celá pravá strana štátnej cesty smerom na Čertovicu bola našťastie sprístupnená odvoznými cestami, vhodnými na postavenie lanových systémov a odvoz dreva. Rok pred touto udalosťou ako OLH som s kolegom vyznačil 20 východísk obnovy v strmom náročnom teréne a skonštatovali sme, že pomiešanie drevín sa blížilo takmer k ideálu. Bol tam smrek, jedľa, smrekovec, buk, javor a v celkom slušnom množstve sa tam nachádzali aj cenné listnáče. Dokonca sme pozerali po javore, či bude vhodný na výrobu hudobných nástrojov. Tešili sme sa, ako dobre zlepšíme ekonomiku podniku. Nestalo sa tak. V priebehu roka 2005 na tomto LO bolo spracovaných 80 tisíc m³ kalamitného dreva, samozrejme vďaka spomínanému existujúcemu prístupneniu.

Rozprávať o nevhodnosti smreka či o vetrovej kalamite, ktorá postihla územia vďaka nevhodnému drevinovému zloženiu, nie je pravda. Áno, niekde sa takýto prípad môže vyskytnúť a poniektorí veľmi radi takýto stav zovšeobecňujú. Samozrejme, kto robí, robí aj chyby. Nebránime sa, že smrek bol v našich lokalitách, hlavne v lepších polohách, viac zastúpený ako vhodná hospodárska drevina. Lesné hospodárstvo na to postupom času prišlo. Smrek v polohách 4., 5., 6. a 7. vegetačného stupňa je však absolútne normálne pestovať a dodávať na trh.

Odbočím. Lesníci sme navštívili Habsburgove súkromné lesy v Rakúsku, kde nás sprevádzal tamojší riaditeľ. Celý majetok sa tam nachádzal od rieky Dunaj, až do výšky asi 650 metrov. Pri Dunaji rástol dub, všetky ostatné lokality boli na 99 percent porastené smrekom. Pána riaditeľa som sa opakovane pýtal, či sa neboja nestability týchto porastov a či im niekto nepredpisuje iné drevinové zloženie. Mojej otázke sa začudoval, no odpovedal, že je na zväžení vlastníka, či chce istotu stabilných porastov alebo hospodársku produkciu. Pouvažovali nad možnosťami a rozhodli sa stavať na dobrý terminovaný vklad, možno rizikový – pestovanie smreka. Je to ich rozhodnutie, ktoré vyhodnotili z pohľadu dlhých desaťročí a ukázalo sa ako výhodné. U nás je to tak isto, naša výhoda, alebo v prípade pohromy, len a len naša strata. Nik iný ju neznáša. Nakoniec, nikto nám nič za to, že tam hospodárime prírode blízkym spôsobom, nezaplatí. V Rakúsku nikomu ani nenapadne zasahovať do hospodárenia na súkromnom majetku z hľadiska drevinového zloženia. Je to vec hospodára. Les tam má rásť, les tam rastie, obhospodarovaný je slušne, viac sa žiadny štátny orgán do toho nestarí.

Drevinové zloženie aj u nás by malo byť z väčšej miery na rozhodnutí obhospodarovateľa. Ten zväží všetky riziká, posúdi miestne pomery a na základe určitých odporúčaní sa rozhodne. Možno iné rozhodovanie je potrebné pri stanovení drevinového zloženia v ochranných lesoch. Keď som hovoril o hospodárskych lesoch, spomenul som smrek, jedľu, smrekovec, buk, javor. Ďalšie lokality záverov dolín boli drevinovo zložené snád ešte v prírode bližšom pomere, čo nám zachovali múdri lesníci, všimajúc si prírodu a využívajúc aj ekonomiku. Pred 150 a viac rokmi využívali prirodzené zmladenie a vďaka tomu sa veľmi dobre obnovili tieňne dreviny, ako je jedľa, buk, cenné listnáče, ale samozrejme nechýbal smrek, pretože sú to už výšky 800 až 1 400 m n. m. Bolo to priam ideálne drevinové zloženie, odporozorované od prírody. Samozrejme, nešlo o žiadne pralesy, ale o spoluprácu človeka s prírodou. Tak boli porasty vychovávané, alebo až výchovne zanedbávané pre nedostupnosť. To však neznamená, že v minulosti obhospodarované neboli, pokiaľ sa nestali pred pár desiatkami

rokov lesmi ochrannými. Všetky nesú stopy banskej činnosti, a to v lokalitách Mýta pod Ďumbierom, Jarabej, Čertovice, Mlynných dolín popod Ďumbier, ktoré boli intenzívne bansky využívané a k tomu bolo spotrebúvané aj drevo. Všade sú tam badateľné stopy, jednak po banskej činnosti a jednak po pálení dreveného uhlia. Takisto drevo bolo púšťané gravitačne do dolín a takýmto spôsobom priblížené z dlhých svahov. Cestná sieť vtedajším technológiám nechýbala, pretože drevo sa odkôrňovalo a gravitačne sústreďovalo na dolinu mnohopočetnými pracovnými skupinami. Tvrdiť, že sú to hodnotné pôvodné porasty, a preto ich treba nechať bez zásahu, vidíme ako nezmysel. Vznikli po ére J. D. Matejovie, ktorý pôsobil v týchto lokalitách a spolupôsobením s prírodou boli založené zásluhou človeka. My lesníci hovoríme, že ich netreba ničiť, zastávať, devastovať, zakladať plantáže smreka, kukurice alebo viniča, ale kalamitu spracovať a chrániť okolité porasty pred rozmnožením podkôrneho hmyzu, pri zachovaní prirodzeného zmladenia, a tak spolupôsobiť pri zachovaní geneticky vyprofilovaných taxónov drevín, ktoré tu sú.

Od samého začiatku, ako sme postupne rekognoskovali terén a zisťovali obrovský rozsah kalamít po 19. 11. 2004, boli sme si vedomí toho, že v ťažkom lanovkovom teréne je v pár dolinách nakoncentrované obrovské množstvo drevnej hmoty. To nebolo možné spracovať do nástupu prvej generácie podkôrneho hmyzu, preto sme ihneď začali uvažovať o tom, že bude nutné použiť všetky dostupne známe prostriedky a metódy na to, aby sme podkôrnikovú kalamitu čím viac minimalizovali. Vedeli sme, že predísť jej sa nám nepodarí. Minimalizácia spočívala v spracovávaní najatraktívnejšej hmoty, dodržiavaní porastovej hygieny, medzi opatrenia patrilo aj skoré uhadzovanie, pálenie haluziny a zvyškov po ťažbe, tiež samovýrobou dreva, pokiaľ boli pracoviská hotové, aby sa čím väčší počet ľudí podieľal na spracovaní. Vedeli sme, že v strmých svahoch, kde sa nedostaneme pre neprístupnosť, odlahlosť terénov, kde doliny majú dĺžku asi 10 km, a cez pováľané drevo, kým sa postupne dostaneme do záverov dolín, prejde viac ako pol roka. Z toho dôvodu sme vypracovali harmonogram spracovania kalamity, pričom sme mali ambície spracovávať mesačne 10 000 m³ drevnej hmoty. Vedeli sme, že musíme pristúpiť aj k nie veľmi populárnym, možno drastickým opatreniam, ktoré sa nám ale v kalamite z roku 1996 ukázali ako veľmi prospešné, keď sme 2 roky po sebe letecky chemicky ošetrili zostávajúcu kalamitu a porastové steny. Takto sme uvažovali, že ošetríme kalamitu v roku 2005 a následne v roku 2006, čím pritom abnormálne rozmnoženie podkôrneho hmyzu. Neprichádzalo do úvahy, aby sme v svahoch, kde človek ledva kráča, použili nejaké ručne nesené motorové postrekovače a nimi aplikovali chemické látky na popadané kmene. Pripomínam, že drevo napadané krížom–krážom vytváralo budy veľkosti rodinných domov, najvyššie kmene boli vo výške 5 – 7 metrov. Cez toto preliezť vzdialenosť 100 metrov bolo úžasne náročné, nebezpečné a vykonávať pri tom ešte prácu, to je skutočne mravenčia činnosť bez väčšieho výsledku.

Obrázok 1. Vetrová kalamita z 19. 11. 2004

Uvedomovali sme si, že ani letecký postrek nebude 100-percentne účinný, ale vedeli sme, že každé percento úspechu, ktoré vložíme do procesu, sa nám vráti a pomôže k zvládnutiu situácie.

Okrem ťažby, spracovania kalamity a chemických postrekov sme hľadali aj rôzne ďalšie metódy, ktoré by pomohli zmierniť premnoženie podkôrneho hmyzu v našich lokalitách. Polámané drevo sme po okrajoch opatřili feromónovými odparníkmi a buď ako otrávené alebo klasické lapáky sme sledovali vývoj a snažili sa zachytiť čo najväčšie množstvo podkôrneho hmyzu do takto pripravených lapákov. Okrem toho sme lapače, ktoré by mali

byť monitorovacie, používali na odchyťovanie hmyzu v inštalovaných bariérach. V našom území sme používali viac ako 2000 kusov lapačov, zachytávajúcích obrovské množstvá podkôrneho hmyzu, ktorý sa pravidelne vysýpal. Počas sezóny sme ich prenášali do miest, kde bol väčší odchyt a pod. Okrem toho nám bola ponúknutá možnosť skúšobne použiť biologický prípravok Boveril, čo sme tiež využili a po zakúpení sme ho jeden a pol sezóny používali. Chceli sme využiť aj biologický boj, aby sme prispeli k oslabeniu populácie podkôrneho hmyzu.

Chytali sme sa aj slamky. Využili by sme každú možnosť, aby sme zachránili okolité porasty okolo kalamitísk, ktoré boli v tom čase ešte bez suchárov. Odhadnutej drevnej hmoty na zemi bolo v porovnaní s etátom na 10 rokov, nepotrebovali sme už ani kubík následnej podkôrnikovej kalamity.

Hneď v prvý rok spracovania kalamity, po ťažkej zime 2004 – 2005, s vrstvou snehu viac ako 2 metre, sme rozbehli práce v sprístupnených lokalitách LO Kyslá a LO Kumštová – pravá strana štátnej cesty na Čertovicu. Kalamitisko sme rozdelili na 4 pracovné polia a zadali ho formou predaja dreva na pni spracovateľským firmám. Ich výber je veľmi dôležitý, aby bolo možné v spolupráci s cudzími subjektmi zabezpečiť kvalitnú prácu v zmysle harmonogramu, bez zbytočných podozrení, bezpečne a obmedzeným množstvom ciest dokázať plynule odvážať drevnú hmotu 10 odvoznými súpravami a 15 sólo vozidlami.

Toto je naša normálna lesnícka práca, ktorú má každý z nás asi v krvi. Neštandardné bolo až teraz v tejto krízovej situácii usilovať sa o sprístupnenie lokalít novým lanovkovým technológiám a odvozu dreva v nesprístupnených častiach územia – ľavá strana cesty na Čertovicu. Tu vznikol problém, ale návrhy na sprístupnenie v minulosti boli Správou NAPANT-u jednoznačne zamietnuté a územia sa tak bez ciest stali mimoriadne zraniteľné. Počas roka sa sústredilo v našich lesoch 35 pracovných skupín s rôznymi typmi lanoviek. Organizačne ich bolo treba začať presúvať do nesprístupnených lokalít s kalamitou. V tom čase bolo nutné obnoviť dolinové cesty, ktoré boli zapadané balvanmi, kalamitou, k tomu bolo treba nasadzovať lesné kolesové traktory a buldozéry, ktoré by podtláčali balvany a zosunuté svahy a vytvorili pláň so šírkou 4 metre.

Nechceli sme budovať lesné cesty načierno, neoficiálne, chceli sme sa poradiť. Ako to vykonať, sme mali jasno, ale všetky terénne úpravy podliehajú schvaľovaniu orgánmi ochrany prírody. Tu sa musím vrátiť. Ochrana prírody sa podpísala ako najväčší negatívny činiteľ na tom, keď som pomenúval následnú podkôrnikovu kalamitu ako kalamitu hlúpeho ľudského rozumu. Predstavitelia Národného parku Nízke Tatry ihneď po páde kalamity, asi 25. 11. 2004, kedy sme sprejazdňovali štátnu cestu na Čertovicu úplne zapadnutú drevom, zrekognoskovali terén aj s použitím našich hlásení a údajov z NLC, stanovili množstvá drevnej hmoty, ktorú navrhovali ponechať bez zásahu. Z lesníckych podkladov získali presný zoznam JPRL, výmery množstvá kubíkov. V niektorých lokalitách požadovali ponechať 100 percent z kalamity, ktorá bola v tom čase na zemi. Predložili návrh nespracovať 40 000 m³ drevnej hmoty. Boli to prvé stretnutia so zložkami ochrany prírody po tragickej udalosti z 19. novembra. V tom čase sme vedeli, že k niektorým lokalitám sa dostaneme veľmi neskoro, ale s týmto sme nemohli súhlasiť vzhľadom k možnému premnoženiu podkôrneho hmyzu. Preto sme sa seriózne zaoberali na poľsi s návrhom, prehodnotili sme ho, porast za porastom a došli sme k záveru, že je možné ponechať niečo cez 14 tisíc m³ dreva v rámci celého územia, pravdaže s predpokladom jeho ošetrovania. Aj nám ako citlivo hospodáriacim v prírode sa javilo, že z niektorých skalných hrebeňov je vyťahovať drevo nezmyselné. S tým, že pokiaľ to nebudú veľké množstvá a budú to vrcholce, konáre, štoppy do dvoch metrov, môžeme návrh akceptovať. S týmto sa ochrana prírody neuspokojila, keďže požadovala ponechať celé stromy, a to aj na miestach, ktoré boli pomerne ľahko spracovateľné. Tu sa naše cesty rozišli, na základe nedohovorov začal bojkot ochrany prírody voči spracovaniu kalamity, keď začali využívať § 12 g) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (toho zlého) na zasahovanie do biotopov európskeho významu, ktorými sa biotop môže poškodiť, alebo zničiť v súvislosti so spracovaním vetrovej kalamity. Rozhodnutím obvodného úradu životného prostredia sme uvedený § prekonali, ale tvrdo sme narazili pri potrebe sprístupnenia lokalít na odpor, kde sa predstavitelia Správy NAPANT aj cez svojich súkmeňovcov postarali o to, aby nastal nekonečný proces. Začal 19. 12. 2005 žiadosťou Lesov mesta Brezno o zmenu predpisu v prieskume lesnej dopravnej siete až po záver, keď bolo vydané stavebné povolenie 13. 5. 2008, čo je 29 mesiacov.

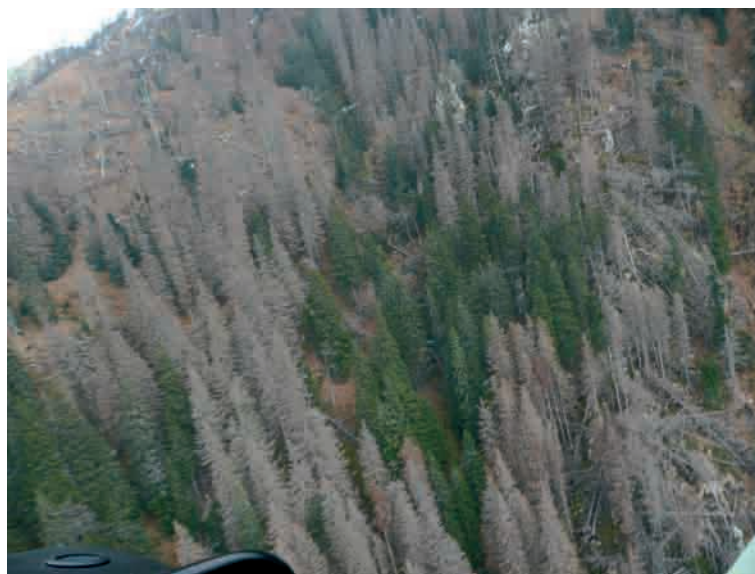
V roku 2005 sme po zreých úvahách pripravili návrhy na sprístupnenie lokalít a cez krízové štáby okresu, prezídium HaZZ, obvodný lesný úrad, krajský lesný úrad, obvodný úrad životného prostredia, krajský úrad životného prostredia, NAPANT, niektoré mimovládne organizácie, inšpekciu životného prostredia až po Ministerstvo životného prostredia SR to bol nekonečne trvajúci proces. Toto je spolupráca s ochranou prírody na Slovensku. Korene má v stanovisku návrhu na neštandardné riešenie odstraňovania následkov veternej smršte z 19. 11. 2004, zaslaného NAPANT-om 21. 2. 2005, kde konštatujú, že k poškodeniu biotopov nedošlo, sú schopné samovývoja, bez prerušenia kontinuity lesa a činnosť človeka pri spracovaní kalamity môžu výraznejšie ovplyvniť prírodné hodnoty v tejto oblasti (vyrušovanie, poškodenie pôdneho povrchu, poškodenie zostávajúcích drevín). Navrhovali nespracovať 40 000 m³ drevnej hmoty na ploche nimi odhadovanej 280 ha, niekde ponechať do 25 percent drevnej hmoty.

Podľa návrhu Správy NAPANT bolo možné z ich strany podporiť kompenzácie strát z výnosu z ťažby dreva a kompenzáciu zvýšených nákladov súvisiacich s ochranou lesných porastov – čo nedodržali, resp. žiadne náhrady nebolo možné získať. V prípade úspešnosti zámeru je možné očakávať podľa ich spisu *zlepšenie komunikácie a spolupráce medzi ochranou prírody a neštátnymi užívateľmi lesa* a tiež *propagácia oblasti a rozvoj poznávacieho turizmu, rešpektujúceho ochranu prírody*, samozrejme. Samozrejme, keďže sme nemohli na takýto čudný obchod pristúpiť, mali sme zarúbanú cestu do dolín nielen skutočne, ale aj obrazne cez negatívne vyjadrenia k našim žiadostiam. Veľmi zvláštne zmýšľanie, keď si niektorí jednotlivci myslia, že pôjdeme do obchodu, kde dáme 40 000 m³ dreva, ďalšie porasty, ktoré by nik nedokázal ochrániť pre skazou podkôrnym hmyzom, takže do budúcnosti by sme vložili celé doliny nezištne na pokusy ochrany prírody. Samozrejme pri splnení povinnosti zo zákona o lesoch, zabezpečiť ochranu lesa a plochy pod kalamitou zalesniť. A to všetko za protihodnotu na druhej strane obchodu *zlepšenie komunikácie a spoluprácu medzi ochranou prírody a neštátnymi užívateľmi lesa*.

Takto uvažujúci ochrancovia prírody určite nepatria do tohto sveta. Podivné je, že niekto dokáže takéto, hoci odborné názory, počúvať. Ochrana prírody treba robiť spoločne, ale s ľuďmi, ktorým na nej záleží, ktorí dokážu akceptovať aspoň základné ekonomické zákonitosti existovania ľudskej spoločnosti a jej opodstatnených potrieb a plniť dané sľuby.

Takže, ak nás od spracovania kalamity nezastavili, tak veľmi zdržali procesom nesprístupnenia kalamitných plôch v 3. stupni ochrany prírody, pričom im nešlo o prírodu. Dôsledok ich konaní, rozhodnutí a zdržiavanií bol ten, že najcennejšie smrekové porasty na hornej hranici lesa uschli. Čuduj sa svete, vetrom z 19. 11. 2004 nepadli k zemi, ale ako prstenec popod hoľu zostali stáť na ochranu nižšie položených porastov. To, čo sme sa učili v škole, že tieto porasty sú určené na ochranu nižšie položených lesov stále platí a pod ich ochranou sme chceli dopestovať nový les. Ja, ako vtedajší vedúci poľesia, som si bol mimoriadne vedomý toho, že ak neudržíme tieto porasty živé, celá práca bude oveľa komplikovanejšia. Novozakladané porasty budú vystavené zmenenej mikroklimu, celkom sa otvorí priestor, nebudú chránené pred lavínami, snehom, vetrom, vysušovaním. Najhorší možný scenár sa naplnil.

Stopäťdesiat až tristoročné smrekky na hornej hranici lesa podľahli enormnému tlaku podkôrneho hmyzu. Pre relatívne hustý zápoj týchto porastov sa tu nenachádza prirodzené zmladenie. Zistili sme, že stromy v tomto veku v našich lokalitách už neposkytovali klíčenia schopné semeno. Už pred viac rokmi sme upozorňovali na potrebu spolupôsobenia pri obnove porastov na hornej hranici lesa. V tejto situácii sme s prirodzenou obnovou už nemohli vôbec počítať, a preto musela nastúpiť nákladná umelá obnova na výmere vyše 600 ha kalamitných plôch. Toto je schéma spracovania kalamity v Lesoch mesta Brezno, s. r. o.

Obrázok 2. Nastupujúca podkôrníková kalamita na hornej hranici lesa

Oponenti nášho postupu robili všetko proti. Buď z presvedčenia, že robia dobre, alebo z fanatizmu, že si chcú presadiť svoje vízie, alebo, že sú v svojich názoroch podporovaní určitými lobistickými skupinami, ktoré pre SR nechceli dobre, alebo pre možnosti získania a upevnenia moci ochrany prírody, ktorá by rozhodovala o bytí či nebytí, rozvoji alebo nerozvoji v SR. Nechcem hodnotiť každého človeka, ktorý sa akýmkoľvek spôsobom postavil k riešeniu vzniknutej problematiky. Každý si to vie uvedomiť sám, ale určite niečo z toho sa na neho hodí. Vznikli ob-

rovské nenahraditeľné hospodárske škody na dreve, ktoré mohlo postupne prichádzať na spracovanie drevospracujúceho priemyslu našej krajiny. V tom čase bolo drevo na trhu zbytočne veľa, zaťažovalo celé spracovanie, znižovalo ceny, tiež efektívnosť subjektov zaťažených kalamitou. Všetko toto vyvolalo zbytočnú nervozitu v obchode s drevom, ktorého bolo najskôr prebytok, vznikla potreba vývozu a následne jeho akútny nedostatok.

Obrázok 3. Problematické sprístupnenie dolín

Neodborným zasahovaním spôsobili aj to, že postavili verejnosť proti lesníkom, ktorí občanom našej krajiny nikdy nechceli nič zlé. Vždy to boli lesníci, ktorí ochránili lesy pred nezodpovedným zastavaním územia, riadne pestovali lesy, že sa ich výmera zvyšovala, ako aj zásoby dreva v nich, zlepšovala sa ich prirodzenosť a ekologická stabilita. Takto obnovované a vypestované lesy plnili všetky služby pre občanov nášho štátu, zmierňovali možné následky lavín, povodní, zlepšovali kvalitu ovzdušia, vodný režim, vytvárali estetiku krajiny, boli prirodzenými kúpeľmi pre chorých, tvorili určité dobíjanie bateriek pracujúcich občanov, relaxujúcich v lesoch. Za toto by malo lesníctvo mať úctu spoluobčanov a nie, aby sa stávali na stranu tých, ktorí ešte nič nedokázali, robia nátlak, výpalníctvo, chyby, spôsobujúce zničenie prírody, častokrát nie jej ochranu. Je na nás lesníkoch, aby sme získali verejnosť na svoju stranu, a tým záujem rozhodujúcich v dianí štátu, t. j. politikov. Lesníci svojou slušnou prácou chceme dokázať svoje miesto a svoju opodstatnenosť v spoločnosti. Výsledok nie je samoučelný, ale, aby sme mali pokoj k práci, ktorú teba vykonávať v lesoch. Aby funkcie lesov boli zabezpečené ešte lepšie, služby obyvateľom poskytované v dobrej kvalite, aby boli lesné cesty, vodné toky v poriadku, aby mladé lesné porasty zadržovali vodu v krajine, aby drevo na spracovanie do národného hospodárstva prichádzalo plynulo a postupne tak, lesníci potrebujú podporu verejnosti a cez ňu celospoločenskú objednávku na svoju prácu.

Obrázok 4. Jeseň Kumštovej doliny

Rozsah vetrovej kalamity z 19. 11. 2004 odhadom asi 300 000 m³

Skutočne spracované (hlásené na OLÚ): 287 273 m³

Ukončené spracovanie: 8/2008, v ďalšom období boli spracovávané vetrové kalamity v nerušených porastoch a stará vetrová v záveroch dolín technologicky prístupná.

Tabuľka 1. Vývoj spracovania kalamity

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Spolu
Kalamita celkom	167 159	102 201	60 826	84 159	57 417	48 853	40 523	22 400	583 538
Z toho podkôrníková	658	2 086	15 108	34 462	38 920	42 731	18 545	10 258	162 768

Samozrejme, od roku 2005 bola veľká časť drevnej hmoty obsadená podkôrným hmyzom, evidovaná bola podľa prvej príčiny vzniku. Podkôrníková kalamita bola evidovaná tá hmota, ktorá bola rúbaná mimo vetrovej kalamity.

Tabuľka 2. Lykožrút smrekový

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet lapačov	346	1 236	1 110	1 076	638	692	697	611
Odchyt celkom v tis. ks	800	8 530	17 500	19 125	18 100	14 550	9 900	3 570
Priemerný počet ks/1 lapač	1 990	6 900	15 800	17 860	28 370	21 000	14 200	5 850
Max. odchyt v 1 lapači	12 500	24 600	—	76 000	—	—	29 200	11 800

Tabuľka 3. Lykožrút lesklý

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet lapačov	54	511	480	428	228	218	186	214
Max. odchyt v 1 lapači	—	—	—	125 000	—	—	—	—

Tabuľka 4. Lapáky

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Odchytené celkom	0	0	0	0	25	35	127	129
Slabo	—	—	—	—	2	0	2	22
Stredne	—	—	—	—	14	10	10	72
Silno	—	—	—	—	9	126	115	35

Lapákmi v začiatku spracovania kalamity boli všetky atraktívne kmene, dokonca boli využívané otrávené lapáky, vnaďené feromónmi. Z kapacitných dôvodov chýba táto evidencia. Následne boli lapáky využívané hlavne na monitorovanie štádia vývoja podkôrneho hmyzu.

Tabuľka 4. Chemické ošetrovanie

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pozemné	1 435 m ³	1 500 m ³	28 ha	84 ha	—	—	4 127 m ³	1 039 m ³
Letecky [ha]	248	—	—	822	—	—	—	—

Boveril rok 2008 – množstvo v kg 20

Použitie: pozemný postrek, lapače

Na území lesov v obhospodarovaní Lesov mesta Brezno, s. r. o., bolo spracované 420 770 m³ drevnej hmoty z vetrovej kalamity za roky 2005 až 2012 a 162 768 m² drevnej hmoty spracovanej v dôsledku napadnutia podkôrnym hmyzom. Z uvedeného usudzujeme, že najmenej polovica objemu podkôrnikovej kalamity nemusela byť, mohla tvoriť zelené porasty a do budúcnosti postupne vyrovnať plnenie dodávok hrubého dreva pre hospodárstvo štátu a v neposlednom rade aj trvalú vyrovnanú zamestnanosť v lesnom hospodárstve.

Ing. Milan Dolňan, Ing. Jaroslav Šulek

Lesy mesta Brezno, s. r. o., Nám. M. R. Štefánika 20/15, SK – 977 01 Brezno, e-mail: sekretariat@lesybrezno.sk